

פרשת משפטים

על פי הסוד ותורת הקבלה



כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עִבְרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעַת יֵצֵא לְחֻפְּשֵׁי חָנָם (שמות כא:ב)

בנקודה זו הזוהר הקדוש עומד לפתוח לנו צוהר חדש לכל מחשבותינו, וכך מסביר: הקדוש ברוך הוא ברא את העולם הזה, המכונה 'עולם התיקון', בכ"ה באלול, באומרו **וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד** (בראשית א:ה), לפני העולם הזה, ברא עולמות נוספים.

הקדוש ברוך הוא כתב בתורה הקדושה מספר פעמים את העובדה שהוציאנו ממצרים הרשעה, מהיות עבדים לפרעה וחייליו, להיות עבדים להשם יתברך. אם כן, מובן מכך, שעם ישראל נועד להיות עבדים, אם למצרים או להשם יתברך, מאי איכה?

אם נשאל היכן הם, מה קרה להם? עונה הגמרא **אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ מִכָּאן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה בּוֹרָא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן בּוֹרָא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן, עַד שֶׁבָּרָא אֶת אֱלוֹ** (בראשית רבה ט:ב).

הרי שאם דיני העבדים, האיסורים והזכויות, זהים בכל מקום, מאי נפקא מינה לעם ישראל מגאולת מצרים? היינו עבדים לפרעה, ואחרי גאולתנו נהיינו עבדים להשם יתברך, מה השוני?

כלומר, **וְהָאֶרֶץ הֵיְתֵה תְהוֹ וְבָהּ**, זהו העולם שקדם לעולמנו.

עפ"י הסוד, נקבל תשובה מיוחדת ועמוקה המסוגלת לשנות את כל השקפתנו על החיים, על עבודת השם ועל הזכות שזכינו לה, להיות יהודים, לפני כן, נערוך הקדמה יקרה וחשובה.

רצה הקדוש ברוך הוא להשגיח על עולמו ובריותיו על ידי מידותיו הקדושות - חסד, גבורה, תפארת, נצח וכו', אך איזו מהן תהיה זו שתנהיג?



כל מידה רצתה למלוך בכוחות עצמה לבדה! הבורא הסכים עם רצון המידות והחל להאיר שפע לכל מידה. ראשית למידת החסד לבדה, אך מידה זו לא הצליחה להכיל את השפע האלוקי - ונחרבה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וְהָאָרֶץ הֵיְתֵה תְהוֹ וְבָהּ (בראשית א:א-ב)

שואל הזוהר הקדוש, מדוע כתב **וְהָאָרֶץ הֵיְתֵה** היה לו לכתוב **וְהָאָרֶץ תְהוֹ וְבָהּ**.

ליהודי בלבד, ניתנה הזכות וגם היכולת להעלות את הניצוצות על ידי קיום המצוות והתורה, כאשר היהודי עושה זאת נאמנה, הוא נקרא עבד השם.

כלומר, העבודה היא - קיום המצוות. העובד נקרא - 'עבד', אך לא על צד השלילי כפי שמצטייר בעינינו, אלא עבד השם, משרת את הקדוש ברוך, בורא העולמות, מלך מלכי המלכים, שלא כמו עבד של אדון בשר ודם הרודה בעבדו את רצונותיו וימרותיו המוגזמות.

היהודי, עבד השם, הסכים לרדת ל'בית הקברות' כדי להחיות משם את אותן מידות קדושות ונעלות של האלוקות.

עבודה זו פועלת בעולמות עליונים וגבוהים לאין שיעור, הנשגבים מעינינו הגשמיות, ופעולתה בניין עז, לנצח נצחים ולעולמי עולמים.



מיהו עבד

נחלק את המילה עבד ונגלה סוד עצום. עבד - ע"ב ד', כעת נסביר, שם ע"ב הוא אחד משמותיו הקדושים של הקב"ה, אותם ניצוצות שהקב"ה שלח, לשמור על המידות שנשברו, הגיעו משם ע"ב המשפיע בארבע (ד') מדרגות של חשיבות בעולם הרוחני.

נכפול ע"ב כפול ד' נקבל בדיוק רפ"ח (288), כלומר, עבד השם האמיתי, הוא זה המסוגל להעלות את אותם הניצוצות של אור, ולמעשה

הבורא המשיך להאיר למידה הבאה, מידת הגבורה - גם זו נחרבה, כך כל המידות כולן נחרבו.

בסוף התהליך, החליט הקדוש ברוך הוא לברוא עולם חדש, זהו 'עולם התיקון' העולם הזה.



לפני שנסביר על עולם התיקון נחזור לרגע למידות שנחרבו, אותן מידות נפלו לעולם תחתון, המכונה 'בית קברות'.

מידות אלו למעשה איבדו את האור שהשגיח עליהן וצנחו, נפלו מטה מטה, אך הקדוש ברוך הוא בחסדיו, שלח איתן מעט אור, כדי שישמור עליהן, גם בזמן היותן כביכול 'מתים' ובבוא היום, כשיגיע הזמן, יקומו בתחיית המתים.

האור המועט הזה מכונה ניצוץ, השם יתברך שלח עם המידות השבורות האלו 288, גי' רפ"ח - ניצוצות של אור, שישמרו עליהן בהיותן רחוקות מהמקום הראשוני והראוי להן.



כעת נחזור לעולם התיקון, זהו העולם שבו האדם נכנס לתמונה. מטרת האדם לתקן את המידות השבורות הללו, ולהעלות את הניצוצות חזרה לעולם שממנו נפלו, למעשה, האדם הוא המקיים 'תחיית המתים'.

על מנת לעשות זאת האדם צריך לעלות את רפ"ח (288) ניצוצות האור האלו.

להחיות מתים.

אלו עשר חופות;

והיו המלאכים מתופפים בתופים ומרקדין בנקבים מלאכת הפוך ונקבין, כך ביום שנברא בו אדם הראשון, שנאמר **בְּיוֹם הַבְּרָאָה בּוֹנְנוּ** והיו מלאכי השרת מהלכין והולכין לפניו כמו רועים המשמרים את החופות, שנאמר **כִּי מִלְאָכָיו יַעֲזוּה לָךְ לְשִׁמּוֹרָה בְּכָל דְרָכֶיךָ** (תהילים צא:יא) ואין דרך זו אלא דרך חתנים, והב"ה כחתן: מה דרכו של חתן לעמוד ולברך לכלה בתוך חופתה, כך הב"ה עמד ובירך לאדם ולעזרו, שנאמר **וַיְבָרֶךְ אֶתְּם אֱלֹהִים** (בראשית א:כח) (פרקי דרבי אליעזר פ':יב)

היהודי בלבד, בורך ביכולת הזו, להיות עבד של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, מחיה מתים, עבד נאמן המתפלל שלש פעמים ביום, המברך מְחִיָּה הַמְתִּים.

כעת נבין את עומק הברכה, כאשר היהודי מברך מְחִיָּה הַמְתִּים, למעשה באותו רגע, הוא מעלה ניצוצות של קדושה, ומתקן מידות שנשברו ומתו, ובכך היהודי מחיה המתים ממש, בעולם הרוחני.

הקב"ה מברך את אדם הראשון וחוה בשבע ברכות כדרך שמברכים חתן וכלה ומצווה אותם בפריה ורביה **וַיְבָרֶךְ אֶתְּם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמְלֵאוּ אֶת הָאָרֶץ וּגו'** (בראשית א:כח)

ישמח מִשֵּׁה בְּמִתְנַת חֶלְקוֹ, כִּי עֶבֶד נְאֻמָּן קָרָאת לוֹ, ברכת ישמח משה, שאנו מברכים בשחרית בשבת מקבלת משמעות חדשה, זו למעשה הברכה היקרה ביותר שאדם יכול לזכות לה.



הזוכה בגן עדן

כלומר, הרווקות אינה מציאות ראויה לאדם, **לֹא טוֹב הֵיזֶת הָאָדָם לְבָדּוֹ** (בראשית ב:יח), אין לה תכלית כלל וכלל, עד כדי כך שהגמרא כותבת רב הונא לטעמיה, דאמר: בן עשרים שנה ולא נשא אשה – כל ימיו בעבירה. אמר רבא, וכן תנא דבי רבי ישמעאל: עד כ' שנה יושב הקב"ה ומצפה לאדם מתי ישא אשה? כיון שהגיע כ' ולא נשא, אומר: תיפח עצמותיו" (קידושין כט:ב)

מצוה דאורייתא להתחתן, להקים בית ומשפחה **כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה** (דברים כד:א)

את החופה הראשונה ערך הקב"ה בין אדם הראשון לחוה אישתו, בגן עדן, עם מלאכים כשושבינים, כפי שמצינו בדברי חז"ל: עשר חופות עשה הב"ה לאדם הראשון בגן עדן, וכלם של אבנים טובות ומרגליות ושל זהב; שנאמר **בְּעֵדֶן גַּן אֱלֹהִים הָיְתָה כָּל אֲבֹן יָקָרָה מְסֻכָּתָהּ אָדָם פְּטָדָה וַיְהִלֵּם תְּרִשִׁישׁ שִׁהִם וַיִּשְׁפֹּה סַפִּיר נֶפֶךְ וּבְרָקֵת וְזָהָב מְלֵאכֶת תַּפְיָה וּנְקֵבִיךָ בְּיֹם הַבְּרָאָה בּוֹנְנוּ** (יחזקאל כח:ג) הרי



סוד הרווק – רק ו"ק

אִם בְּגִפּוֹ יָבֵא בְּגִפּוֹ יֵצֵא (שמות כא:ג)
אם העבד נשתעבד בְּגִפּוֹ, היה רווק בתחילת

השיעבוד, אזי הוא גם **בְּנִפּוֹ יֵצֵא**, יצא לבדו לחופשי. ישאיר את האישה שהבעלים שלו השיאו עימה, וכן את ילדיו מאותה אישה, ישאירם כעבדים לאותו אדון.

מדוע הקב"ה מחמיר כל כך בעניין הרווקות? נסביר זאת עפ"י הקבלה.

העולם הזה, בעל ששה קצוות; מזרח, מערב, צפון, דרום, מעלה ומטה. בסוכות, מטרת נענועי הלולב היא לתת ידיעה והבנה לכל קצה של העולם, שהקב"ה לבדו משגיח ומנהיג את עולמו, כלומר, מעין נתינת 'ראש' לכל קצה.

כל ראש, כולל בתוכו שלשה מוחות: חכמה, בינה ודעת ולכן אנו מנענעים את הלולב שלש פעמים לכל קצה.

ששה קצוות, ר"ת - ו"ק, ו' קצוות.

הרווק הינו - רק ו"ק, כלומר הרווק מסמל את העולם בעל ששה קצוות, ללא ראש, לכן רווק הוא נע ונד ונודד בין מקומות, בין השקפות ודעות, לא מוטלת עליו אחריות, והוא עדיין אינו בוגר.

המילה 'בוגר' מורכבת משתי מילים בו ג"ר, כלומר, האדם שהגיע לבגרות יש בו ג' ראשונות, אלו השלושה מוחות - חכמה, בינה ודעת.

שלשת המידות האלו נמצאות בראש, מיקומן מעל המידות התחתונות, ומכונות ג' ראשונות, ר"ת - ג"ר. לאדם הבוגר יש את שלושת המוחות האלו.

כאשר הרווק מצליח להשיג את הג"ה, ונעשה בוגר, הוא מיד מוצא את אבידתו, זו הצלע שהוא מחפש שנים רבות ואז מקדש אותה.

עפ"י הקבלה פעולת הקידושין נקראת 'נתינת ראש', כלומר ברגע שהרווק שהיה רק שישה קצוות, רק ו"ק, זכה ונתעלה לכלל המידות, הוא זוכה לקדושה, לראש, ובכך הוא גם מעניק ראש לבת זוגתו ושניהם מתקדשים במעמד החופה, רגע קדוש, בו כל עוונותיהם נמחקים.

מכל האמור יסיק הרווק שכדאי לעשות מאמץ בכדי לקבל ראש, ג"ר - להתחתן, ואפילו במחיר של ויתור על ציפיות ודרישות מבת זוגתו המיוחלת, והעיקר שימשיך כל ימיו בעבודת השם והתפילות והתיקונים - שהם עיקר המשכת הג"ה, ויבורך ויזכה בשפע ובמזל טוב.



עֵזֶב תֵּעֵזֵב עֵמוֹ (שמות כג:ה)

'האם אפשר להחזיר מישהו בתשובה, גם אם אינו רוצה?'

שאלה זו נראית פשוטה, אך היא עמוקה וסבוכה, בשל העובדה, שאם ביכולתנו להשפיע על הסובבים אותנו ואף להחזירם בתשובה, גם נגד רצונם, אזי היכן אפשרות הבחירה?

הקדוש ברוך הוא טבע בנו את היכולת לבחור בין טוב לרע, וידוע לכל אדם שידונו אותו על כל הבחירות שעשה בחייו, לטוב או לרע. על הטוב יקבל שכר ועל הרע יענש.

למרות זאת, ולצערנו, אנו כואבים כשאנו רואים רבים מהסובבים אותנו בוחרים להתעלם מידיעה זו ולחיות חיים מלאי עבירות, ואין אפשרות ליטול מאף אדם את אפשרות הבחירה, אז האם נוכל להחזירם בתשובה?

כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֶׁנֶּאֱכַר רִבִּץ תַּחַת מִשְׁאוֹ וְחֹדְלֶת מֵעֶזְב לֹא עֶזְב תִּעְזֹב עִמּוֹ, אם תלך בדרך ולפתע תבחין שהחמור של שונאך עומד ליפול עקב משאו הכבד, הינך מחויב לעזור לו! אבל, וכאן הנקודה החשובה והעיקרית, **עִמּוֹ,** עליך לעזור לו, רק בתנאי שהוא עוזר לעצמו!

קובעת המשנה, במקרה בו הבעלים יושבים ולא מסייעים, אין מצווה לסייע להם. יש לסייע ביחד עם בעל הבהמה, אחרת, אין חובה (בבא מציעא לב ע"א)

אם תראה אדם בייסורים וצרות, ותרצה לעזור לו ע"י חזרה בתשובה והתקרבות להשם יתברך, תצליח רק בתנאי שהוא יבחר בכך. אך אם הוא יבחר להטיל עליך את כל משאו וצרותיו ובעיותיו והוא ינוח בצד, תעזוב את משאו בידו.

אם אדם מראה נכונות להתקרב לה' ולהקשיב לעצות שבקדושה, מצווים אנו לעזור לו וללמדו, ובסייעתא דשמעיא לקרבו לדרך ה', דרך האמת, אך אם אוזניו ערלות, אין טעם כלל לנסות.



סוד הגלגולים

מִפְּנֵי אִישׁ יָמָת מוֹת יוֹמָת (שמות כא:יב) כפל

הלשון **מוֹת יוֹמָת** מופיע פעמים רבות בתורה בהקשר של חילול שבת, עבודה זרה, המכה את אביו ואימו ועוד. כידוע, וכאמור, **מוֹת** בעולם הזה ו**יוֹמָת** בעולם הבא.

אם כן, רבים ישאלו, כיצד הרשעים, מכים אנשים, מחללים שבת, עובדים עבודה זרה, ולא נענשים בידי שמים? ועוד כתוב **עֵיִן תַּחַת עֵיִן שֵׁן תַּחַת שֵׁן יָד תַּחַת יָד רֶגֶל תַּחַת רֶגֶל** (שמות כא:כד)

אם כן, התשובה טמונה בסוד הגלגולים, כותב ר' יוסף חיים הבן איש חי זיע"א, **מעשה** בחסיד שנתבודד במערה לבדו, במערה הפנימית שהייתה חושך ואפילה, ואין רואים אותו מבחוץ כלל, ובמערה החיצונה היה מעיין מים חיים, והחסיד במערה הפנימית רואה את כל המתרחש במערה החיצונה.

בא אדם אחד, פשט את בגדיו וטבל במעין, לבש בגדיו והתפלל, אך היה לו כיס מלא דינרין, ושכח אותו ליד המעיין והלך לדרכו.

אחריו נכנס אדם שני, שבא לטבול כדי להצטנן מהחום, ולא התפלל, ומצא הכיס ולקחו, והלך לדרכו.

בא השלישי, טבל ועמד להתפלל. בעודו מתפלל, נזכר הראשון ששכח את כיסו מלא הדינרין ליד המעיין, חזר אל המערה ולא מצאו, אחז בחוזקה את האיש השלישי באמצע תפילתו ודרש ממנו "תן לי את הכיס" ענה לו "לא לקחתי שום כיס" חזר ואמר לו "תן לי את הכיס, בודאי החבאת אותו כדי שתשוב ותיקח

אותו" ענה לו "בשבועה, נשבע אני, לא לקחתי כיסך" ולא האמין לו.

סוף דבר, הראשון שלף את חרבו והרג את האיש השלישי, שהוא נקי ולא לקח את כיסו.

והחסיד במערה הפנימית רואה את כל המתרחש וירא ומפחד לצאת, פן יחשוד בו הראשון ויהרוג גם אותו. והתפלא מאד על זה הדבר והתמרמר במחשבתו, ולא יכל ליישב הדברים בדעתו.

באותו הלילה, ויגידו לו בחלומו **מִשְׁפָּטֵי ה' אָמַת צְדָקוֹ יַחְדּוֹ** (תהלים יט:י) והעניין כך היה, אלו השניים, האיש השני (שהתפלל) והאיש השלישי (שהרגו) באו עתה לעולם הזה בגלגול.

בגלגול הקודם היה האיש השלישי אביו של הראשון, וגזל את הכיס עם הדינרין מהאיש השני ובנוסף גם הרגו. את הכיס שגזל, הוריש לבנו, שהוא האיש הראשון. וכעת בנו, שקיבל ירושתו, נכנס למערה ושכח את כיסו.

והנה האיש השני נתגלגל ובא עתה לעולם, נכנס למערה ומצא את הכיס, כי הוא שלו, אשר בגלגול הקודם, האיש השלישי גזלו ממנו, וגם הרגו.

עתה שבה הגזילה לבעליה, אך עדיין תלוי העוון על צווארו של האיש השלישי, ששפך דמו של האיש השני, בגלגול קודם, בעת שגזל ממנו את כיסו.

מה עשה הקב"ה, גלגל חזרתו של הראשון,

שיחזור לבקש הכיס ולא מצאו, וחשד באיש השלישי עד שהרגו. ונמצא, שהאיש השלישי נהרג ע"י בנו, כי הראשון היה בנו בגלגול קודם.

נמצא שהקב"ה סובב הסיבות שיכנסו כל השלושה לתוך המערה, זה אחר זה, כדי שיפרע מזה ההורג שהרג במזיד, ושישיב הכיס לבעליו וכן הדין בכמה עניינים, שמתגלגלים ובאים ע"י סיבות כדי להוציא משפט לאור ובזה תמצאו כי **מִשְׁפָּטֵי ה' אָמַת צְדָקוֹ יַחְדּוֹ** אל אמונה ואין עוול צדיק וישר הוא. (עוד יוסף חי, משפטים)

ובימינו רואים, אין ספור מיתות משונות, זה בתאונה וזה ברצח, וגזל ואלמות ב"מ, וסכסוכים בין המשפחות, או עם השכנים, ר"ל ל"ע ולא נגלית לעיננו סיבתם.

כידוע, קול צום וממון מבטלים גזירות, על כן, כל ירא שמים, ישתדל בכל כוחו להשתתף בתיקוני השובבי"ם, למען השם יכפר על עוונותיו, וימתקו לו הדינים. כאמור, אם לא על עוונותיו בגלגול הזה, אז מגלגולים קודמים, אם לא מגלגולים קודמים אז למען העוונות של עם ישראל, שכן כולנו ערבים זה לזה.



לכלב ולא לגוי

וְאִנְשֵׁי־קֹדֶשׁ תִּהְיוּ לִי וּבָשָׂר בְּשָׂדֵה טְרָפָה לֹא תֹאכְלוּ לְכָלֵב תִּשְׁלַכְוּ אֹתוֹ (שמות כב:ל)

דרשו חז"ל לכלב - ולא לגוי, כלומר, בשר

טריפה או נבלה שאינם ראויים למאכל יהודי, עדיף להשליכם לכלב מאשר למכרם או לתתם לגוי (מכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא דנויקין)

מה תלמוד לומר לכלב? ללמדך שהכלב נכבד מן הגוי וללמדך שאין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר כל בריה, שנאמר לא יחרץ כלב לשנו (שמות יא:ז) אמר הקדוש ברוך הוא: תנו לו שכרו (מכילתא משפטים כספא כ).

בעת גאולת ישראל ממצרים, הכלבים לא חרצו את לשונם, כלומר, לא נבחו, ולא הלשינו על עם ישראל בעת בריחתם, כל הכלבים כולם שקטו. על כן נצטוונו לתת בשר טריפה לכלב, כשכר על נאמנותם.



מעשה שהיה בבגדד, בגוי אחד שהיה מעסיק אצלו רק פועלים יהודים, בהיותו יודע שהיהודים הם נאמנים. באחד הימים, בהיות הפועלים נחים בהפסקת הצהריים שלהם, ומשוחחים על הא ועל דא, שמע הגוי שאחד מהיהודים אומר לחבירו וכי לא שמעת מאמר חכמינו ז"ל "לתת לכלב ולא לגוי"? נתקעס אותו הגוי ואמר להם "מה אתם חושבים אותי גרוע מהכלב? אני אפרע מכם".

בסוף החודש כשבאו לקבל שכרם - נתן להם הגוי פחות מן הרגיל אמרו לו "מדוע אתה נותן לנו פחות ממה שמגיע לנו?" ענה להם "וכי לא אמרתם לכלב ולא לגוי? אם כן אני אומר מהיום והלאה לכלב - ולא ליהודי!" כשראו כך - הלכו וקראו לרבי יצחק שיבוא וישוחח עם

הגוי, שהיה מוקירו ומכבד אותו.

שאל הגוי את רבי יצחק "הכיצד תסביר, שחכמי ישראל צוו לתת לכלב - ולא לגוי? וכי אין הדבר סותר את דברי התורה שלכם?" ענה לו רבי יצחק "מה שכתוב בתורתנו - אמת היא. וכי יעלה על דעתך למשל, שאם ימות כבש או תרנגול אצל יהודי, הוא יתן אותה לגוי? הרי יש לנו איסור חמור למכור או לתת לגוי המאמין בהשם יתברך, לאכול נבלה, ועל דבר כגון זה אמרו חז"ל: לכלב ולא לגוי" נישק הגוי את ידיו של רבי יצחק ואמר לו "שכנעתני" וחזר להתייחס לעובדיו כמימים ימימה. (סיפורים ומעשיות מימי קדם מפי חכמי ורבני בגדד, מנשה צאלח יוספאן)